

Előfizetési díj:

Egészévre 4 ft., Félévre
2 ft., Negyedévre 1 ft.

Hirdetmények:

3 hasábos petítség egyszer
9 kr., többszöri hirdetésnél
7 kr., Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttör petítség 12 kr.

ZALAMEGYE

társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

A lap

szellemi és anyagi részét
illető közlemények a szer-
kesztőséghez küldendők.Bérmentelen leveleket
csak ismert kezeztől fo-
gadunk el.Kéziratokat nem küldünk
vissza.

A „Zalamegyei gazdasági egyesület“ és a „Zalaegerszegi ügyvédi kamara“ hivatalos közlönye.

Megjelenik minden vasárnap.

A körjegyzők és körorvosok fizetésének kiszolgáltatása tárgyában.

Sopron megye törvényhatósági bizottsága legutolsó közgyűlésén egy fontos és követésre méltó határozatot hozott, melyről e helyen emlékeznünk kötelességünknek tartjuk.

Tekintettel ugyanis ama körülményre, hogy a körjegyzők és körorvosok évi fizetéseiket a községektől igen rendetlenül, sőt sok helyen nagyon is hiányosan kapják; sőt figyelembe véve ama valóban sajnálatra méltó körülményt, hogy egyes községekben a körjegyzők fizetésének hátráléka az 1000—1600 frtot is meghaladja; ez okból a megyei közgyűlés határozata értelmében ezentúl a községek a körjegyzők és körorvosok fizetéseit félévenként a megyei pénztárba tartoznak előre beszolgáltatni s innen fogják a körjegyzők és körorvosok azt pontosan megkapni. — Ha pedig a községek a kellő időben a beszolgáltatást nem teljesítik, úgy az végrehajtás útján fog tőlük beszerezni.

Csekélynek látszó intézkedés gyanánt tűnik ez talán föl olvasóink közül egyiknek vagy másiknak s lehetnek egyesek, akik az egészet említésre méltónak sem tekintik; ha azonban komolyabb megfigyelés tárgyává tesszük ez ügyet, át fogjuk látni, hogy nagyon is fontos, követésre méltó ezen intézkedés, mely jótékonyan fog kétségkívül kihatni a községi élet felvirágoztatására.

Tudjuk ugyanis, hogy napjainkban főleg a körjegyzők minő sok irányú működéssel vannak terhelve. — A felsőbb hatóságoknak rendeletei egytől egyik az ő kezükön keresztül jutnak a községeknek, úgy azok egyesének tudomására. — Mennyi vesződséget, kellemetlenséget okoz nekik, — hogy csak egyet említsünk a sok közül — az adó beszédése körüli eljárás. S hány falusi ember van, aki elfogultságában az adó miatt szidja, átkozza jegyzőjét, szentül

azon hitben lévén, hogy annak egyedül az az oka. —

Csudálkozhatunk-e azután, hogy ily körülmények között, egyesek, sőt — lehet mondani — a nagy többség a jegyző fizetését vagy épen nem, vagy csak nagy későn szolgáltatják be, úgy, hogy a jegyzők sokszor egész évi fizetésükből — dacára az év vége közeledtén — alig kapnak meg valamit. —

Hogy ez maga a község kárára van, az nagyon természetes; mert az ily fizetés a rendes időben meg nem kapó jegyző a dolog természetéből kifolyólag soha sem fogja hivatalos kötelemét oly buzgalommal, oly lelkiismeretes pontossággal teljesíteni, mint ha fizetését rendszeresen kiszolgáltatják s a kedv nélkül vagy vonatva teljesített munkának káros hatását maguk a községik érzik egyedül. —

Bármily téren egyesek- és testületektől sikeres működést csak úgy lehet józan észszel várunk, ha a fáradozásnak mintegy jutalmául szolgáló díjazást pontosan kiszolgáltatják. Úgy is oly csekély az maguknál a körjegyzőknél, tekintve halmozott teendőiket, illő tehát, hogy ne kelljen arra évnegyedeken keresztül várakozniok, hanem azt rendszeresen megkaphassák. —

Hasonlóan nyilatkozhatunk a körorvosokról is. Közegészségügyi viszonyainkat tekintve még mindig a kezdet nehézségeivel küzdünk. Felsőbb hatósági rendeletről meg lettek alakítva a közegészségi körök, egyes községek kijelöltek, mint melyek együtt véve tartoznak egyesülve körorvost tartani s mégis mit tapasztalunk e téren? Azt, hogy a legtöbb helyen a körorvosi állások még betöltetlenül vannak, amit eléggé igazol a belügyminiszteriumnak a múlt hóban a Toulonban kiüthött kolera járvány alkalmából kiadott egyik rendelete, mely szerint értékre esvén, hogy igen sok körorvosi állás betöltetlen, ennek haladéktalan betöltése iránti intézkedésekre hívja fel a törvényhatóságok figyelmét. —

Alig lehet valaki, aki a körorvosi intézmény hasznos voltát be nem ismerné, főleg, ha a körorvosok magasztos hivatásukból kifolyólag minél rövidebb időközökben meglátogatják a hozzájuk tartozó községek mindegyikét, hogy így míg egyrészt a közegészségügyi viszonyokat mindig éber figyelemmel kísérhetnék, másrészt alkalmat nyújtanának az esetleg betegeknek arra, hogy könnyű szerrel s csekély pénzen részesülhetnének orvosi segélyben. — Még sem tud ez intézmény gyökeret verni. Elene van népünk közönye, mely mindenre jobban kiadja a pénzt, csak legdrágább kincsének, egészségének helyreállítására irányuló gyógykezelésre nem.

Ha felsőbb hatóság útján köteleztetnek körorvosok tartására, még akkor sem virágozhatik teljes biztossággal ez intézmény, mert a legtöbb orvos, lesve lesi az alkalmat, hogy megmeneküljön oly körtől, hol a fizetés kiszolgáltatása ritka, mint a fehér holló. —

E bajon, azt hisszük, megyénk törvényhatósága hasonló módon segíthet, mint Sopron megye legutóbbi közgyűlésén.

Zalamegye a nemes eszmékért mindenkor lelkesülve küzdött; a megye egyes, számot tevő testületeinek s ezáltal magának a megye lakosságának javára irányuló törekvést mindenkor lelkesen felkarolt s annak keresztülvitelén buzgalkodott. —

Hiszszük, hogy felfogva azon erkölcsi hasznót, mely a körjegyzők és körorvosok fizetésének ily uton való kiszolgáltatásából közvetve magára a megyére hárul; a legközelebbi törvényhatósági bizottsági rendes közgyűlés Sopron megyét a nemes példában követni fogja és megyénk is elhatározza, hogy ezentúl nálunk is a községek a körjegyzők és körorvosok fizetését a megye pénztárába tartoznak beszolgáltatni, ahonnan azután fog az kiszolgáltatni maguknak a körjegyzőknek és körorvosoknak. —

„Zalamegye“ tárcája.

A megcsalt kedves.

— Beszély —

Irtá: Novák Mihály.

(Vége.)

IV.

Nyári zivataros éj volt. Koromsötétség vonta be a csillagezrek táborát. A szélvihar tombolt, mint a zabólatlan paripa; üvöltött, mint csikorgó, téli hidegben az éhes farkasok; tépte-szaggatta a házak fedeleit és a gabonakazalokat; recsegett ropogott minden, mintha csak csak a végítélet közeledett volna.

Erdőslaky báró ternei usztak fényben, a benne vigadók nem törődtek a vihar romboló erejével; mulatni: ez a fő.

A báró kalandjait meséli e percben, hány szívet zúzott agyon, hány leány írtette ki a méregpoharat miatta, s hány ölte magát vízbe, hogy szegényét önmagával együtt örökre eltessené.

— Éljen a kalandok hőse, Erdőslaky báró! — hangzék föl utána a szó Tihámér ajakáról, kinek a kalandok és bűnös viszonyok szövésében jelentékeny szerepe volt mindig. S a vigadó cimborák riadozva harsogatták: éljen! éljen!

— Tűz!... tűz van! — vegyült az éljenzésbe a rémületes vészkiáltás, mikor az első lángoszlop felvette magát a kastélyhoz közel eső kazalok közt, s a tűz fénye kísértetiesen világított meg egy nőalakot, aki bomlott hajjal és szabadalt ruhában rohant kerítésen, árkon keresztül az erdő felé.

— Ott fut a gyújtogató! — kiálták a most már nem vigadók, rémületes arccal tekintve ki a kastély ablakain, s reszkető ujjakkal mutattak az irány felé.

A termekben elnémult a zene, megszűnt a zaj, az éljenzés, s lelkendezve futottak ki a szabadba. — mert

a láng már a kastély fedelére kapott — és rohantak a gyújtogató után.

— Fogjátok el! Fogjátok meg! — kiáltozó a már-már kimerülő Erdőslaky, aki mellől egymásután maradoztak el az üldözők, s végtére is csak egymaga üzte a gyújtogatót, míg az végre az erdő sűrűjében eltűnt szeméi elől.

Mogorván fordult vissza s dült tekintettel nézte az erdő alól, mint nyaldossák morogva a lángok kastély falait, mint dülnék halomra recseggve-ropogva, izzépporrá zúzva épületei, s e rettentő zürzavarba mily borzalmasan vegyül a falu harangjainak vészteljes kongása.

V.

— Édes néni, könyörüljön rajtam! Azt est meglepett, tovább nem folytathatom utamat!

Igy köszöntött be Berekfalván az öreg Virágnéhoz egy utazó nő, kinek arcáról meglátszott, hogy valamikor a szerenese ege mosolygott felette, de jelenleg — mint kopott ruhája is elárulja — a sors mostoha gyermeke.

— Szívesen édes öcsémasszony, szívesen. Most épen csak magam vagyok, a galambom gyerekeim a Lacim nincs hóm, elférünk. Jöjjön be csak édes lelkem! Hát ugy-e: messziről jön, galambom? no, üljön csak le, gyerekek! — és feleletet sem várva, bevezette Virágné az utazót egyetlen szobájába, s amint csak egy jólelkű, vendégszerető háziasszonytól telik, mindennel ellátta. Ez még nem volt elég, hanem besietett a faluba, már amint hetven éves lábai megengedték a sietést, s hozott szíverősítőtül egy kis bucsuztatót, s azt a fáradt utas elé tette.

— No ígyék öcsémasszony egy kortyot, elfér ám a konty alá, magamról tudom. Jaj Istenem de örülök, hogy egyszer vendégem akadt; már ugy is van húsz esztendeje, hogy nem látogatt meg senki, azt gondolták talán, hogy az ilyen magamfajta vén szíportyó nem is szereti és nem is tudná fogadni vendégét. No de ígyék kedves öcsémasszony! Aztán lef-khetünk, mert már kezd öreg-este lenni; meg el is fáradt ugy-e bi-

zony csillagom? Majd a Laci fiam ágyába feketik. Edes Istenem: az ám csak egy lelketől szakadt jó gyerek! Bár csak az enyém volna! Hanem azért higgye el öcsémasszony, úgy szeretem, mintha a magamé volna. Aldott gyerek biz' a', olyan mint a falat kenyér. Az Andris hozta ide, ... hanem mit is beszélek, hiszen öcsémasszony nem tudja, ki az az Andris, én meg csak itt kelemelek róla össze-vissza. De ... szent Isten! öcsémasszony mi baja?

— Semmi édes néni, semmi; csak folytassa tovább!

— Jaj, de megijesztett csillagom: olyan fehér volt, mint ... no mit is mondjak humorjában? ... Hát az Andris itt a szomszéd-pusztán juhászmadó, ő hozta az én galambom gyerekeket ez-ölt ... én bizony nem is tudom mikor? ... no vén fejem gondolkodjal! ... innen-onnan talán ... húsz esztendeje. No de galambom öcsémasszony: beteg? Oh Istenem! ugy-e elháradt?

— Folytassa csak édes galambom, néni! már könnyebben vagyok.

— Beteg, lellem? Hanem folytatom. Az Andris azt mondta, hogy a Lacim egy botlott nővérének gyermeke; higgye aki hiszi, én magig sem; mert szép gyerekek ám a Lacim, igen szép. No hol is van? ... hova is tettem? ... ejnye no!

— Mit, galambom néni?

— Egy képet keresek, öcsémasszony. Mindjárt megtalálom ám, csak ezt a mécsét meggyújtom; így ni! Hát azt a képet — de hol is van már no? — az Andris hozta a kis gyerekekkel, s mint gondolom: ő nem tud felőle semmit; én is csak véletlenül akadtam rá a Lacim rongyai között. Ugy-e mondtam, hogy megtalálom? Higgye el öcsémasszony: úgy őriztem eddig, mint a szemem fényét. Itt van, tessék galambom!

— Szentséges Isten! Fiam, egyetlen fiam megtaláltalak! — kiáltá kezeit összetéve és égfelé emelve örömtől ragyogó arccal az utasnő, amint a báró arcképet megpillantotta. Midőn szavait bevégzte, egyet tántorodott s a földre zuhant.

Megyei élet.

Zalamegye erdőrendészeti albizottsága Svastits Benó alispán urnak elnöke alatt és Sághy Kálmán kir. al-erdfelügyelő úr jelenlétében július hó 22-én ülést tartott, melyen felolvastattak a kir. erdfelügyelőségnek a községi, közbirtokossági, plebánia és iskola erdőkre vonatkozó üzemtervek tárgyában tett előterjesztése.

A kir. erdfelügyelőség részéről tett előterjesztés alapján a megyei erdőrendészeti albizottság a következő határozatot hozta:

Miután a községi, közbirtokossági, plebánia és iskola erdők tulajdonosai, erdeiknek a törvényes határidőn belül (1884. június 14-ig) eszközözendő berendezését nem teljesítették és a gazdasági tervekét eddig igen csekély kivétellel nem terjesztették, — az albizottság szigorúan utasítja az elől nevezett erdőbirtokosokat, hogy az üzemtervek kidolgozására és betervezésére szükséges használati kiegészítések céljából indokoltan folyamodjanak és a közbeeső időre vonatkozó ideiglenes üzemtervek megállapításához szükséges előmunkálatok foganatosítása céljából, a mellékelt nyomtatványokat pontosan töltsék ki, s azokat a használati iránti folyamodványokkal együtt a járási szolgabíró urakhoz folyó évi augusztus hó 25-ig mulhatlanul betervezzék, mert ellenkező esetben az erdőtervezési 49. és 50. §-aiban megszabott büntetéssel fognak sújtani.

A járási szolgabíró urak pedig felhívattak, hogy a kellő számú nyomtatott példányokban megküldött jelen végzést, valamint az ideiglenes üzemtervhez szükséges adatokra vonatkozó nyomtatványt a községi, közbirtokossági, plebánia és iskola-erdők tulajdonosainak azonnal kézbesítsék és az aug. hó 25-ig hozzájuk beérkező használati kérvényeket és a kitöltött nyomtatványokat pontos jegyzék kíséretében az albizottsághoz folyó évi szeptember hó 1-ig okvetlen felterjeszessék.

A zalaegerszegi zavargások vegtárgyalása

Lapunk egyik előző számában jeleztük, hogy a múlt évi augusztus hó 23., 24. és 25. napján Zala-Egerszegén történt zavargások tárgyalását a budapesti kir. büntető törvényszék kiküldött tanácsa július hó 8-án kezdte meg. A tárgyalás július hó 27-én fejeztett be s összesen 129 vádlott és 246 tanu lett kihallgatva s a tárgyalás folyamáról — nem számítva a terjedelmes és ivekre menő ítéletet — Ivánka Imre törv. jegyző úr 600 lapból álló jegyzőkönyvet készített.

Lapunk egyik tere nem engedte meg, hogy a tárgyalásról részletes és kimerítő tudósítást hozzunk, azonban olvasó közönségünk tájékoztatása végett alant közöljük e bonyodalmas ügyben a bizonyítási eljárás betegeztével a kir. ügyész úr által tett indítványt, úgy a védbeszédet s végül magát az ítéletet.

Balos János budapesti kir. ügyész úr végindítványát előterjesztvén, a vádbeli cselekményt a btk. 153. és 155. §-aiban ütköző lázadásnak és lázadásra felbujtásnak kívánja minősíteni és — tekintettel arra, hogy a végtárgyalás során a védelem részéről csupán egy csekély körülmény, egy izraelitának egy kereszténnyel való verekedése vettett föl az egésznek indokul — a fővádlottakat a törvény teljes szigorával látja büntetendőknek. Gyakran — így folytatja — lehetetlen valamely cselekmény indokait kipuhatolni, s így van ez a jelen esetben is. Sokszor vannak — ugymond — egyes világra szóló eszmék, melyek némelykor hasznosak, máskor azonban károsak és romboló hatásúak. Ilyen — mondja — az antisemitizmus. Felelőtlen a pesti eszmadákat és kéményseprőket, kik oly elveket hirdetnek, hogy „el kell venni az uraktól vagyonukat: Itt látja ezuttal is a bajt. — Attérve az egyes vádlottakra: Schreiner Ferencet neje vallomása alapján, — Bali Kálmánt és

— Szerelmes Jézuskám! mi baja lett öcsémasszony? Öcsémasszony! öcsémasszony! Oh jaj, oh jaj! Talán csak nem csipett be ettől a pohár bortól? Öcsémasszony meg ne haljon ám! Hadd lám a fülét. Olyan mint a jég; talán meg is halt? — így beszélt, sürgölődött, keltegette, dörzsölgötte az öreg Virágné a földönfekvőt. — Ja — a — j nekem! csak a Lacim volna itthon. Öcsémasszony, ugy-e az a savanyu bor ártott magának? Mindjárt gondoltam ám, mert az a gonosz esaplásos sok „ánizslag“-ot szokott beletenni. No de talán mindjárt könnyebben lesz, majd ez a kancsó víz fölébreszti.

De a nő meg sem mozdult, mert az öröm, hogy gyermekét megtalálta, megrepszte szívét. Virágné azt hitte, hogy az asszony csak elájult, s ruháit kezdé oldozgatni a halottnak. Oldozgatás közben az asszony keblén egy levelet talált elrejtve, csak annyi volt ráírva címül: „Fiannak.“

Másnap Virágné Erdőslakra ment jelenteni a plebánosnak, hogy egy asszony nála szállást kért s az éjjel meghalt; a levelet, melyet talált, az öreg asszony átadta a plebánosnak.

A papra, mikor a levelet átolvasta, alig lehetett ráismerni; izgatottan vette kalapját és sietett a báróhoz, aki éppen honn volt, hogy a levelet átadja neki olvasás végett. Az udvarra érve a báró után tudakozódott, s a szolgálta azt jelenté neki, hogy a báró úr még alszik. A pap azonban rögtön ohajtott vele beszélni, a levél tartalma sarkalta. A hálószoba-ajtájához érve, kopogtat. Semmi felelet. Zörget. Semmi nesz. Dörömböl. Ismét csak siri csend rá a válasz.

A pap rosszat sejtve, az ajtót feltörte, s a látvány, mely a szobában eléje tárult, megbénította nyelvét. A báró teljesen felöltözött karszékekben ült hátradőlve, közel íróasztalához s homlokán keresztülvölve találtatt. Az asztalon a helybeli plebánoshoz szóló embe végzett, írott lap volt:

„Plebános úr!“

„Sok lányiszivet zúztam agyon életemben, de egy lelket mégis sajnállok, hogy miattam szerencsétlen és földönfutó lett. Atyám nevelte, taníttatta a kedves temetést. Atyja atyámnál volt számadó. Mariskát — így

Unger Ferencet: Haás Samu, Grünvald Pál, Gráner Géza, Lachenbach Ferenc, Fenyvesi Miksa és neje, Noszlopi Pál, Stern Miksáné és Mayer Károly vallomása, s Bali Kálmán levele alapján, — Gerecsér Istvánt: Molnár György, Molnár Györgyné, Horváth István és Szabó János vallomása alapján a btk. 13. és 155. §-ai és a 69. §. a) pontjában körülírt lázadás és lázadásra felbujtás büntetével vádolván, a törvény legnagyobb szigorával indítványozza megbüntetni. Farkas Kenyeres Lászlót, Takáts Istvánt a btk. 172. §-a, Kovács Bagó Károlyt a btk. 163. §-a alapján vádolja, huszonöt vádlott ellenében a vádat elejti, Mayer Károlyt, Grünvald Károlyt és a többieket pedig a btk. 153. §-a alapján a lázadás büntete miatt kívánja büntetni.

Leugyel Károly védő ügyvéd úr előadja védbeszédében, hogy a kir. ügyészszel nem állhat egy alapon, mert a lázadási büntény-alapot el nem ismerheti. Szerinte Istóczy röpirata és antisemita-kalendáriuma voltak okai a zavargásoknak. Ezek ugyanis eszevesztették, buták-ká, elvadultakká és zavarodottakká tették a tömeget, lóttak-futottak s nem tudták, mit eszeleksenek. Így Schreiner is, a ki azt mondja ugyan, hogy nem ivott, de a kiről védő tudja, hogy részeg volt s azért azon rögeszméje folytán, hogy őt kergetik, vasvillával futkosott és akarta magát védelmezni. Krisztus szavaival élve kéri a trvszéklet: „bocsásson meg védelencnek, mert nem tudta mit eszelekeszik“, s végül a btk. 76. §. 79. §. 3-ik bekezdése és a 92. §. alapján kér ítéletet.

Ruzsits Károly védő ügyvéd úr nem látja a lázadás büntényét fenforogni. A valódi tény az, hogy Freistadt Bernát megkésztelte Szabó Gáspárt; erre egyes izraeliták ablakai beverettek, minek hírére azután a vidékekről is többen bejöttek nézni. Fokozta az izgatottságot az a körülmény, hogy az ablakbeverések miatt aug. 24-én olyan éjnek fogattak el, kik ártatlanok voltak, valamint az is, hogy Gráner Géza aug. 23-án este a városban lődözött. Itt tehát lázadásról nem, hanem legfeljebb politikai kibágásról lehet szó. Kéri védelem felmentését, a kik ellenében semmi bizonyíték nincs.

Dr. Czinder István ügyvéd úr védbeszédét a következőkben adjuk.

Tekintetes kir. törvényszék!

Nem hiszem, hogy találkoznék egyetlen elfogulatlan, józan gondolkodású, igaz magyar-érelmü olyan ember, aki a múlt évben megynkben és általában hazánk dényugati részében mintegy forgó szél gyanánt váratlanul átvonult eseményekre sajnálkozva ne tekintene vissza! Sajnálkozva nem csak azért, mert azok alatt égyesek, számosat neveztes károkat szenvedtek; nem csak azért, mert azok társadalmi összes viszonyainkra, mezőgazdaságunkra ép úgy, mint iparunkra és kereskedelmünkre sőt — mondhatni — hazánk politikai tekintélyére is nyomasztó és hátrányos befolyást gyakoroltak; hanem különösen azért is, mivel amaz események a külföld előtt, mely népünknek sem jellem, sem viszonyait nem ismeri, de a történelemnek okait és tényezőit sem tudja — a magyar nép eddig általánosán elismert liberantájának és szabadelvségének jó híre érdekében esorbát ejtettek, és — rosszakaróink által a zavargás előjűd az egyes helyeken előfordult és nem is a zavargók által eszközölt fosztogatás hirdettvén — a magyar nép jellemét szégyenteljes színben tüntették fel.

Pedig ha elég szerencsétlenek voltunk közvetlen közelről szemlélhetni és mintegy átélhetni ama zavargásokat és mélyebben kutattuk a látszat alatt lappangó valót; vagy ha figyelemmel kísértük a jelen végtárgyalás folyamát, okvetlenül azon meggyőződésre kellett jutnunk, hogy bár a széles világon mindenütt feltalálható oráttan tolvajok ezuttal is megragadták az alkalmat a fosztogatásra — a zavargásoknak nem a rablási vagy tolvajlasi vágy kielégítése volt a célja; ama jelenségeknek nem népünk jellemében keresendő tulajdonké-

hívták a leányt és plebános úr ismerte — atyám halála után magához vettem, s ez által igazi kedvesétől elválasztottam; ámdé önző céljaimra használtam fel: elcsábítottam s végre elűztem magamtól, és ezért a mai napon meg kell bűnhődnöm. Végzetem utóért, meg kell halnom, mert kényszerít egy döttem álló, aki töltött fegyverét homlokomnak szegzi és számadásra von. Nevét gyilkosomnak nem mondom meg, mert a halált meg érdemlem, beismerem.

Mariska gyermeke — az én fiam — él valahol annyit tudok, azért e levelem egyszerűs mind végrendeletem is. Fiannak hagyom minden javaimat, csak arra kérem, bocsásson meg romlott apjának. Mari nem tudom éle vagy meghalt; de ha él, ő is feledjen el mindent és éljen boldogul gyermekünkkel; ha meghalt vagy meghal, temessék mellém családi sírboltunkba.

Szeretnék még írni, mert mig tollam mozog a papíron, addig gyilkosom kegyelmez életennek; mihelyt tollamat felelem, a végzetes lövés azonnal eldördül. És pedig a következő pillanatban, mert több szavam nincs. Erdőslaky Ödön báró.

— Hallottatok-e lövést az éjjel? — fordult a pap a szolgálhoz.

— Igen, de azt gondoltuk, hogy a báró úr jó kedvűből lövöldöz, mert máskor is megtette ezt.

A pap előtt az egész világos lett egyszerre, csak a gyilkos nevét nem tudta még. Virágnéval azonban Berekfalvára sietett, s utközben kérdezősködött fia felől; mikor megtudta, hogy a fiu nem saját gyermeke az asszonynak, megtalálta az örököszt is.

A házhoz érven, hol Mariska feküdt, a pap azonnal Laciert és Andrisert küldött.

Minek írjam le a megrendítő jelenetet, mely a temnél Andris és Laci megérkezésekor történt?

Csak annyit mondok még, hogy Erdőslakon a báró sírboltban éjjelenként megjelenik egy emberi alak, s furulyájával altató dalt zeng Mariska koporsója felett. Aztán pedig a báró koporsója felé fordítja sötét tekintetét és mormolja:

— Bosszúm elért!

Vajjon ki lehet az?

pi oka. Végindítványában azt mondja a kir. ügyész úr, hogy gyakran lehetetlen valamely cselekmény indokait kipuhatolni, — és így van ez — ugymond — a jelen ügyben is. En ellenkező nézetben vagyok. Mert a valódi okot ezuttal igen is feltaláljuk beteges társadalmi viszonyainkban és intézményeinkben, melyekre azonban épen nem alkalmas, vagy legalább nem elégséges gyógyszer a büntető törvénykönyv, és feltaláljuk egyebekben kívül — a miknek részletezésébe itt nem bocsátkozhatom — a mózes vallásos szokásaiban és általában azon egyéni tulajdonában, a melyen őket — tisztelet a csekély kivételnek — a többi hitfelekezettietől, mint az olajat a víztől teljesen separálják, s ekép ezek előtt gyanusakká, gyűlöttekké teszik és az u. n. antisemitizmust, ugyszólva az egész világon, előidéztek. — Ezekhez mint általános okokhoz járult nálunk — bármennyire csekélységnek tekintse is azt a kir. ügyész úr — a Freistadt Bernát és Szabó Gáspár között történt verekedés és késeles, minek alapján a vidéken azon hír terjedt el, hogy egy izraelita egy keresztényt meggyilkolt; továbbá Gráner Gézának megmondatlan eljárása, ami ezen tanu vallomása szerint annyira felbőszítette a népet, hogy a tanu bujva volt kévyetlen Zala-Egerszegről a vidékre menekülni, — és végre Noszlopi Pálnak és többeknek kihívó magaviselete. Ezen helyi körülmények azután oda fejlesztették a dolgot, hogy a kezdetben egyszerű kibágás jellegével bíró ablakbeverések lassankint, fokozatosan mind nagyobb mérvet öltöttek és végre a jelen stadiumra jutottak.

A bűniratokból kitetszik, Zarka Miklós és Tomasich Sándor szolgabírók vallomása is tanúsítja, hogy a múlt évi augusztus 23-iki estén történtek egyszerű ablakbeverés, egyszerű kibágás jellegével bírtak, és lényegesen különböztek az augusztus 24-iki és 25-iki zavargásoktól, ugy annyira, hogy a közigazgatási hatóság azok után — pedig maga az alispán is helyben lakik — alig tartott komolyabb intézkedéseket szükségesnek, s a csekély számú katonaság is csak az izraeliták kérelmére történt intézkedés folytán jelent meg aug. 24-én a városban az izraeliták megnyugtatására.

Végindítványában azon nézetének is adott kifejezést a kir. ügyész úr, hogy a közigazgatási hatóság ez ügyben nevezetes mulasztást követett el; én is teljesen osztoz ezen nézetet, és chez még csak azt teszem, hogy ha a közigazgatási hatóság nem teszi azon helytelen intézkedést, hogy aug. 24-én az augusztus 23-iki ablakbeverések címén minden biztos támpont nélkül, pusztan azon schlagwort alapján, hogy eszmadia vagy cipész, vagy ennek barátja — 14 egyént letartóztat, — ha külföldben mindenki irányában vallás, rang és hivatal különbsége nélkül egyformán a kellő erőlyvel jár el, — ha magától a közigazgatási hatóságtól nem szivárog ki azon intézkedés híre, hogy az érkezett katonaságnak nem szabad lőnie, vagy ha lő is, csupán az u. n. vak-töltéssel lő: — akkor a dolog az aug. 23-iki ablakbeveréseknél marad és a tekintetes törvényszék nem foglalkozik ma ezen ügygyel.

Ezek azon jellemző mozzanatok, melyek a jelen ügy általános elbírálásánál mulhatatlanul figyelembe vevendők, és a melyeket a kir. ügyész úr végindítványában előterjesztett általános megjegyzések ellenében röviden jelezni szükségesnek tartottam. Es most áttérek védelemre:

A kir. ügyész úr Bali Kálmán, Unger Ferenc és Gerecsér István ellenében a btk. 153. és 155. §-ai alapján mint lázadók és lázadásra felbujtók ellen emel vádat.

Bátor lesznek a vád támogatására felhozott tanu-vallomásokat és körülményeket egyenkint tárgyalni.

Grünvald Pál tanuak a végtárgyaláson előadott vallomása szerint aug. 23-án este 10 óra után a császi utcában egy hosszú sovány alak vezetése alatt keresztülvonuló tömegből egy hang szólította meg őt e szavakkal: „ne félj Grünvald téged nem bántunk.“ Ezen hang — úgy véle ő — hogy Bali Kálmán hangja volt. — De eltekintve attól, hogy számtalan embernek van egyforma hangja, — eltekintve attól is, hogy a tanu a vizsgáló bíró előtt tett vallomását a végtárgyaláson megváltoztatta — ezen vallomás terhelőnek egyáltalán nem tekinthető, mert saját beismerése szerint a tanu, Bali Kálmánnal — aki 7 évig Zala-Egerszegről távol volt és csak a zavargós napokat egy héttel megelőzőleg jött vissza Zala-Egerszegré, — gyermekébe óta sem nem találkozott, sem és annál kevésbbé sem beszélt.

A tanuak azon vallomását pedig, mely szerint augusztus 23-án este felé a fehérekpi utcában Pávek Ferenc gazdaasszonyának Sárközi Katinak azon kérdésére: „hova megy?“ — azt felelte volna Bali Kálmán: „a fehérekpi nagy gyűlésre — megcáfolja a nevezett gazdaasszonynak vallomása, mely szerint Bali Kálmánt ő nem is ismeri és sem a múlt évi aug. 23-án, sem máskor Bali Kálmánt nem kérdezte: hova megy? és Bali Kálmán sem mondta neki soha, hogy a nagy gyűlésre megy.

Noszlopi Pál tanu szerint Bali Kálmán midőn a múlt évi aug. 24-én nappal a 14 letartóztatott között a rendőrség által a városházáról a szolgabírószághoz kísértetett olykép nyilatkozott, hogy: „ha most egy bűdös zsidó elem jönne, mindjárt megölném.“ Tanuak ezen állítása senki és semmi által sem támogatottik és annál kevésbbé hihető, mivel azt sem a kísérő rendőrök, sem pedig e körülállók közül senki sem hallotta; — de meg maga a tanu is állítja, hogy midőn Balinak utána ugrott és azt vállán ragadva meg azt mondta neki; „no hát gyilkolj meg“ — Bali K. azt felelte vissza: „Noszlopi urat senki sem bántja, hagyjon nekem békét.“ No de hát ha Bali K. nem mondotta a Noszlopi állította nyilatkozatot, mikép magyarázható meg az, hogy Noszlopi Balit megragadta és mintegy kérdőre vonta? Akép, hogy Noszlopi valószínűleg hallotta valakitől, hogy Bali az említett nyilatkozatot megelőzőleg tette, és midőn most őt megpillantotta, felhasználta az alkalmat, hogy kérdőre vonja.

Melléklet a „Zalamegye” 1884. 31. számához.

Ha Noszlopinak vallomása valamit még is bizonyít, úgy csak azt bizonyítja, hogy midőn ő kardosan és revolverrel nyilvános helyen megjelent: midőn nem léven v. képviselő a városi képviselő gyűlésre hivataln betolakodott és ott egyesek ellen támadólag lépett fel, — midőn a rendőrség kezében levő letartóztatottat a rendőrség jelenlétében nyilvánosan megragadta és azt kérdőre vonva jogtalanul a hatóság hatáskörébe nyult: akkor ő is egyike volt azon izraelitáknak, akik kihívó magaviseletükkel a népben tagadhatlanul meglevő zsidó gyűlölet parázsát meggyújtották és végre a dolgot oda juttatták, hogy a hencsér revolverlövészek azt lángra gyújtották és a föld népe zavargásban tört ki.

De feltéve, hogy Bali K. a Noszlopi állította nyilatkozatot tette volna; ezen nyilatkozatot a vádbeli eszményre nézve Bali K. ellen még sem bizonyítana, sőt ellenkezőleg inkább mellette szólna, a mennyiben Bali K. a zsidó zavargás miatt és büntelenül letartóztatottnak tudván magát, ama nyilatkozatot büntelensége érzetében a letartóztatás szűrése miatt, az elkeseredés és sajátlathat ki ajkairól.

Stern Miksa tanu, a kinek anyanyelve a német és a ki a magyar nyelvet csak törve beszéli, a bíró előtt azt állította, hogy midőn a m. é. aug. 24-én este 9 óra tájban lakását egy csoport megtámadta, ő a padlásra menekült s hallotta midőn a többiek között valaki azt mondotta: „*te Bali hát merre kell menni?*” De ugyanazon tanu a végtárgyaláson a hozzá intézett kérdésekre még azt is mondja, hogy arról nincs tudomása, miszerint a magyar nyelvben „Pali” keresztnév létezik, és — ugymond — lehetséges, miszerint ezen „Pali” keresztnévet és nem a „Bali” vezetéknevet mondotta az illető.

Es ez t. trvszék annál is inkább lehetséges, mivel a „Pali” és „Bali” szók annyira hasonlóságúak, hogy azok megkülönböztetésében közvetlen közelből, nyugott kedélyállapot mellett is az egyedül magyar nyelvet beszélő is igen könnyen tévedhet; — mivel továbbá a német csak a legutóbbi esetben képes a kemény „P” hangot a puha „B” hangtól megkülönböztetni, a tanu pedig saját állítása szerint is félelemben volt és így valami nagy és osztatlan figyelmet nem is fordíthatott a körüle történő dolgokra; s mivel végre a kérdéses napok után, mint a 14 letartóztatott egyikének, Balinak is szóba jött a neve, s ennek folytán jöhetett a tanu is azon gondolatra, hogy megtámadtatása estjén az a bizonyos hang a „Bali” nevet említette.

Fenyvesi Miksa és Fenyvesi Miksáné tanuk szerint aug. 25-én midőn gyermekeiket falura szállították Bali K. következőleg szolt Fenyvesi M. hoz: „*hüba küldi el jöttait, mert még ma véőrkben fürdünk.*”

Eltekintve attól, hogy Fenyvesi M. ezen nyilatkozatot mind a v. bíró előtt, mind a végtárgyaláson más-kép adja elő és neje is más-kép mondja be a nyilatkozat szerkesztését — feltéve, hogy Bali K. ezen nyilatkozatot aug. 25-én délután csak ugyan tette — ezen nyilatkozat bármily durván és visszatartóan hangozzék is, egymagában büntetendő eszelekményt nem képez, de még terhelő körülményt sem képezhet, mert hisz Fenyvesi M. nem is állítja, hogy ezen nyilatkozatot követőleg ellene vagy családja ellen bármily támadás is intézettek volna; sőt még az sínes igazolva, hogy aug. 25-én Bali K. a zavargásban egyáltalán részt vett volna. Ezen nyilatkozat tehát — a kir. ügyész úr szavaival élve — nem egyéb, mint egy illetlen, ildomtalan ember ellen-szenves nyilatkozata.

Haas Samu tanu azt állítja, hogy ő a m. é. aug. 23-án este 9 és 10 óra között az olai utcában egy csoportnak élén Bali K.-t, egy másik csoportnak élén pedig Unger Ferencet ismerte fel hangjáról.

Ezen vallomásának hitelét azonban teljesen lerontja többi hitsorsosainak és Miklós Mihálynak egyhangú ama vallomása, miszerint ezen este tökéletesen tét volt, — Haas Samunak saját azon beismerése, hogy ő az utca északi oldalán haladó csoportoktól 20—25 lépésnyi távolban az utca déli oldalán állt, s hogy ő a Zala-Egerszegről 7 évig távol volt és csak a múlt évi aug. 16-án visszaérkezett Bali K.-nak visszaérkezése óta, sőt gyermekkorra óta nem beszélt, de nem is találkozott, — lerontja továbbá mindenképpen a tanuak a végtárgyaláson történt kihallgatása végén tett azon nyilatkozata, hogy Z.-Egerszegen és környékén több embernek is lehet olyan hangja, mint Ungernek és Balinak, és hogy ennél fogva ő Unger Ferencet és Bali K.-t midőn határozottan fel sem ismerhette, hanem — ugymond — csak gyanuja volt ezekre és ezen okból meg is kérte a közg. hatóságot, hogy Unger Ferencet és Bali K.-t a házkutatást tartásnak; a tanu gyanuját pedig nem erősíthette meg a házkutatás, mert Ungernek és Balinak mi sem találtott. — Ugyanczen tanu továbbá azt is mondta a végtárgyaláson, hogy midőn a Bali K.-t a vád ellen bevezette a tanu ablakját ezen szavakat mondván: „*ne neked Számi, neked is adok egyet*” a tanu azt kiáltotta oda: „*köszönöm, Bali! a szívességedet,*” az az illető pedig az kiáltotta vissza: „*azután köztünk maradjon a szó.*”

A tanu ezen vallomása sem szolgálhat Bali ellen bizonyítékul, mert 1-ór ezen tanu a vizsgáló bíró előtt tett vallomását a végtárgyaláson egész teljességében megváltoztatta és 2-ór ezen most említett vallomásában is ellentmond önmagának, a mennyiben míg a végtárgyaláson azt állítja, hogy ő azt kiáltotta volna: „*köszönöm, Bali! a szívességedet*” — a vizsgáló bíró előtt azt állította, hogy ő azt kiáltotta volna oda a Balinak vélt egyénnek: „*köszönöm Kálmán a szívességedet.*” — Ez pedig oly lényeges contradictio, amely a tanu vallomásának nem csak bizonyító erejét, de hitelét is teljesen megdönti.

A fogházból Bali K. által küldött levélnek én más értelmet tulajdonítok, mint a kir. ügyész úr. A kérdéses levél így hangzik: „*kedves B. Pista, kérlek, hogy gondoldj rám, tudod, hogy én büntelen szenvedek,* — tehát ha nem akarsz ide kerülni, akkor anyámnak adjatok pénzt, hogy nekem küldje kezembe ami nekem kell; az

Ungernak pedig megmond, hogy reszkezdjen, ha én megtudom, hogy nem segített, mert ő volt és te a főkezdők: csak pénzt adjatok össze, mert ha nem, akkor meglátjátok, mi lesz veletek, mert ha látom, hogy nem, majd rátok vallok; szerető barátok Baly Kálmán stb.”

Bali K. e levelet az ő tetteit ismerő bizalmas barátjához intézvén, semmi ok sem forog fen arra, hogy bizalmas barátja előtt önmagáról valótlanul és olyat állítson, a minék ellenkezőjéről van a címzett jó barátjának tudomása. Ezen pszichológiai indokból el kell fogadnunk, hogy a levélnek része, melyben Bali K. azt mondja magáról „*én büntelen szenvedek*” a valóságnak megfelel; el kell fogadnunk ezt annál is inkább, mivel a levél a büntelenség fogalmának magyarázatába nem bocsátkozván, ebben a büntelen szó egyedül a letartóztatás okának a zavargásnak ten nem forgását vagy is azt akarja kifejezni, hogy Bali K. a zsidó zavargásban részt nem vett.

De Unger Ferenc ellen sem képez bizonyítékot a levél vonatkozó része. Mert eltekintve attól, hogy a vádlott nyilatkozata a vádlott társ ellen bizonyítékul figyelembe nem jöhet, Bali K. a végtárgyaláson beismerte Unger Ferenc azon állításának valóságát, miszerint közöttük régóta ellenséges viszony van, és azt is kijelentette, hogy ő csak kőszahír alapján állította azt, hogy Unger F. a zavargásban részes volt: — de más részről a levélnek félremagyarázhatlan és tisztán kifejezett intentója az, hogy tenyegyetéssel Ungert is pénzszerzőre kényszerítse, és Bali K., bár nem büntelenséggel Ungernak a zavargásban részvételéről, ezen módot igen alkalmasnak találta a pénzszerzésre, mivel biztosan számított arra, hogy Unger, is jól tudja, miszerint hamis vallomás alapján már számtalan ember került fogságra és így Unger bár ártatlannak tudja is magát, félelemben is fog neki pénzszerzést küldeni.

Gráner Géza azt állítja, miszerint a m. é. aug. 22-én este a kaszabási fahídon állva tapasztalta, hogy innét több mint 1000 lépésnyi távolságban a kismalom alatt tanácskozás, gyűlésezés volt, — hogy többen egyszerre mondták volna ezen szót: „*esküszünk*” és ezen hangok közül Bali K. hangját vélte felismerhetni. Tekintve, hogy a tanu azon vélelmét, miszerint az illető helyen a réten tanácskozás, gyűlésezés tartott, csupán azon körülményből meríti, — mivel ugymond — beszédet hallott, — tekintve a nagy távolságot, melyből akármely szót, különösen midőn azt egyszerre többen mondták, tökéletesen tisztán kivenni teljes lehetetlenség, — tekintve azon körülményt, hogy Bali K. 7 évig Z.-Egerszegről távol volt s ide a kérdéses esetet megelőzőleg csupán egy héttel előbb tért vissza, a tanu pedig vádlatlalt visszaérkezése óta sem nem beszélt, sem nem találkozott — Gráner G. ezen körülmények között vélelmét magában foglaló vallomásának terhelő volta önmagában megsemmisül.

Ugyan ezen tanu továbbá azt is vallja, hogy ezután a kaszabási fahídról a városba jött s miután az ott tapasztaltakról a v. kapitányságnál jelentést tett, a templomhoz ment; és midőn itt fel s alá sétált, egy csoportot látott, melyből Unger Ferencet 10 lépésnyire felismerte, ennek folytán azután azt állítja, hogy Unger Ferenc a többivel együtt a kismalom alatt általa észlelt összeseküvésről jött.

Abban, hogy Gráner G. aug. 22-én este a város közepén többen társaságában Unger Ferencet felismerte, — még ha a tanuak ezen állítása bizonyítottan volna is tekinthető — épen semmi sínes, a mi miatt Ungernak habár csak szemrehányást is lehetne tenni. — Midőn pedig Gráner G. beismeri, hogy az Ungernak vélt egyén az illető rétnél sokkal közelebb eső, a kaszabási utcába torkoló három mellék utcából is jöhetett elő; — sőt midőn az jöhetett épen Kaszabázáról is, avagy míg a tanu a v. kapitánynál jelentést tett, a városból is mehetett kifelé és ismét visszajöve találkozott Gránerrel, — és a tanu ezen beismerése dacára és ezen lehetőséggel szemben még is határozottan az állítja, bár indokolni semmivel sem tudja, — hogy Unger az összeseküvésnek vélt állítólagos tanácskozásból jött, — a tanuak ezen állítása, ezen parforce — vallomása bírói figyelembe annál kevésbé jöhet, mert bizonyított dolog az, hogy Gráner G.-nak a tárgyalás alatt levő zavargás előidézésében nevezetes része volt. — *Tomasi* ezt *Kovács Károly* úgygyed s *beismeri ezt a tanu maga is*. Beismeri, hogy aug. 23-án este a városban revolverrel futkosott s a rendőrség tiltakozása dacára abból szerteszét lödözött, úgy hogy Miklós Mihály foglár őrmester tanúsítása szerint, még ez is félt, hogy Gráner G. őt meglövi; s midőn Miklós Mihály Gránert figyelmeztette, hogy ne lövöldözzön, ez hetykén azalatt felelt vissza, hogy mit sem törődik vele, ha valakit meg löi is.

Beismeri továbbá Gráner G. azt is, hogy lödözése miatt a nép ellene annyira felbőszült, hogy egy kocsi-ban bujva a vidékre volt kénytelen menekülni.

Mayer Károly úgy emlékszik, hogy a m. é. aug. 25-én délután, midőn Pál József olai kocsmájából a mezőn keresztül a fehérképi kocsmába mentek, utközben Unger Ferenc és Prem A. beszédet tartottak, hogy menjenek Csácsba és Botfába bőszeníteni a népet.

Unger Ferenc és Prem A. tagadása mellett Mayer Károly ezen állításának hitelét lerontja 1-ór azon körülmény, hogy Mayer K. lázadás címén szintén vád alatt áll és 2-ór az, hogy míg Mayer K. a vizsg. bíró előtt ezen vádját határozottan állította, addig a végtárgyaláson Ungerrel és Premmel szemben már csak „*úgy emlékszem*” holott a többi társak arra egyáltalán nem emlékeznek és 3-ór Mayer K. beismeri, hogy a kérdéses alkalommal borittas állapotban volt.

No de tegyük fel, hogy Mayer Károly állítása való, hogy Unger és Prem csakugyan tartottak beszédet; vajjon lehet erre Unger ellen a btk. 153. §. és 69. §-a a) pontja értelmében vádat alapítani? — Nem. Mert bár kimentek a csácsi kocsmába, de ott a nélkül, hogy a faluba be is mentek volna — megérkezésüktől 3 órától fogva egész estig a kocsmárossal együtt tekétek és mulattak, este pedig a kocsmából

egyenesen Zala-Egerszegrre haza távoztak és nem is volt senki, aki Csácsból vagy bármely faluból is Ungernak és Premnek felbujtása folytán Z.-Egerszegrre jött és a zavargásban részt vett volna. Itt tehát a felbujtásnak egyetlen kriterionja sem található fel.

Itt megjegyzem, hogy Bali K. és Unger F. védecim a m. évi aug. 23. 24. és 25-ére vonatkozólag tanukkal igazolták alibijüket, névszerint aug. 23-ikát illetőleg Bali K. alibijére nézve Kellerman István igazolta, hogy esti 9 órakor Bali Kálmánt látta, hogy ekkor Bali K. az udvaron többekkel beszélgetésbe eredt; másnap reggel 5 órakor pedig vele együtt kelve munkához fogott, már pedig ha Bali K. az előző éjjel a zavargásban részt vett és éjjel otthon nem aludt volna, úgy bizonyosan nem lett volna képes másnap reggel a szokott időben munkájához felkelni. — Unger Ferenc nézve pedig igazolta Nagy Imre, hogy Unger neki zsindelety lerakni segített és ekkor műhelyes ruhában volt, és ezután pedig Ebedli Ferenc ment, ahol ezen tanu igazolása szerint egész 9 óráig maradt; Mikli Ferenc pedig ugyancsak hit alatt vallotta, hogy ő aug. 24-én reggel 5 órakor Ungernak megjelent és ő a tanu beszélte el Unger Ferencnek az éjjel történeteket és pedig Unger Ferenc kérésére. —

Gerencsér István ellenében a vád támogatására felhozzák Molnár György, Molnár Györgyné, Horváth István, Szabó János vallomása.

Molnár György és Molnár Györgyné azon állítását, miszerint Gerencsér I. a végett hívta volna Molnár Györgyöt, hogy a zsidókat üssék, megerőltenti azon körülmény, hogy Molnár György a lázadással haszonmészeti büntetett miatt már büntetve volt és ezáltal is mint vádlott szerepel.

Molnár Györgyné pedig azt hiszi, hogy vádlott férjén segítem fog, ha Gerencsért férjének felbujtásával vádolja, különben pedig Molnár Györgyné a védelem részéről nyert kérdésekre kénytelen volt beismerni, mikép nem tudja, vajjon férjét Gerencsér a zsidókat ütni hívta-e, avagy csak nézni, hogy ütök a zsidókat, és hogy szabad üzlet van.

Ezen vallomások a btk. 69. §. a) pontjában körülírt felbujtás tényálladékát annál kevésbé állapítják meg, mivel a többi hegyről bejöttek: Simon János, Simon Ferenc, Horváth István mindnyájan azt mondják, hogy Gerencsér I. csak nézni, de nem zsidókat ütni hívta be őket; — továbbá nincs bebizonyítva, hogy Molnár György a lázadásban részt vett, vagy ha igen, nincs bebizonyítva, hogy Gerencsér I. hívása nélkül részt nem vett volna, mert Molnár György nem is együtt jött Gerencsér Istvánnal Z.-Egerszegrre.

Horváth István vádlottnak azon állítását, mely szerint Gerencsér visszamenőben mondotta volna, hogy Fuchs kinézett az ablakon, de szerencséjére visszakapta fejét, mert különben kiszurta volna a szemét, — és *Molnár György* vádlottnak azon állítását, mely szerint Gerencsér István azzal dicsekedett, hogy a törött favillával egy zsidó gyermeket, a midőn ki akart jönni, visszalökött — megcáfolja ezen két állításnak ellentétesége, — a többi társaknak, kik Gerencsértől ilyesmit nem hallottak és különösen Fuchs Samunak vallomása, miszerint ő ki sem nézett az ablakon és fia sem panaszkodott, hogy valaki megütötte, vagy megasztította volna.

Szabó János vádlott azon állítása, hogy Gerencsér a boltban volt, *Horváth István* vádlott azon állítása, mely szerint Gerencsér beismerte volna, hogy a törött favillát Fuchs boltjából hozta, nem tekinthető bizonyítottan, mert a vádlott társ ellenében nem bizonyított, különben Szabó János vissza is vonta.

Bizonyítottan tehát Gerencsér ellenében csak az tekinthető, hogy az utcán egy törött favillát felvett; ámde ezen törött favilla értékkel nem bír, az értéktelen tárgy pedig még lopás tárgyát nem képezheti; így tehát a Gerencsér I. ellen emelt vád annál kevésbé állhat meg; mert én teljességgel nem osztozom a kir. ügyész úr azon nézetét, mely szerint mindazok, akik a kérdéses estéken Z.-Egerszegrre bejöttek, már egyedül ezen okból a lázadás büntetében büntösök. Nem osztozom pedig ezen nézetét azért, mert minden büntett elkövetéséhez gonosz szándék kívánatik: azon egyénnél pedig, aki pusztán kíváncsiságból és csupán nézni jött be, gonosz szándék meg nem állapítható.

Mayer Károly védecim ellen a kir. ügyész úr a btk. 153. §-ában körülírt lázadás címén Premier Anna tanu vallomása alapján és azon okból emelt vádat, mert — ugymond — bár a vádlott igazolta a m. é. aug. 24. és 25-ére alibijét, de az aug. 23-ikát illetőleg azt nem volt képes igazolni. Azt hiszem a kir. ügyész úr csupán tévedésből emelt vádat ezen védecim ellen. Mert egyrészt Premier Anna tanu azt mondja, hogy egyik napon találkozván Mayer Károlyval és Grünvald Károlyval, ezek azt mondták, a tanuak, mondaná meg Gerencsér Istvánnak, hogy jöjjen be estére, mert ma olyan lesz, a milyen még soha sem volt. Feltéve, hogy a tanuak ezen állítása Mayer és Grünvald tagadása ellenében bebizonyítottan volna tekinthető — noha pedig annak nem tekinthető — arra a btk. 153. §-a alapján vád még sem volna alapítható; de másrésztől nem is való a kir. ügyész urnak azon állítása, mintha Mayer Károly az aug. 23-ára vonatkozólag alibijét nem igazolta volna; mivel Lónyai Pál és neje Maródi Mária hit alatt és egybehangzólag vallották, hogy Mayer K. a m. évi aug. 23. egész este éjjeli 12 óráig velök együtt dolgozott, hogy ekkor velök együtt lefeküdt, hogy Lónyai Pál zárta be az egész lakást záró ajtót, hogy a kulcsot magához vevén a lakásból az ő tudta nélkül senki ki nem mehetett, s hogy másnap reggel Mayer K. velök együtt kelt fel a munkához.

Midőn végül felhívám a t. trvszék figyelmét a tegnapi általam Unger F. védecim részéről beterjesztett azon egyleti bizonyítványra, melynek értelmében a zala-egerszegi iparosok önképző- és betegsegélyző egyletének létesítésében Unger F.-nek nevezetes része volt és Unger Ferenc az egylet tagjainak erkölcsi tekintet

ben példányképpel szolgált és így Ungerről, aki magassabb humanisticus eszmékkel is szokott foglalkozni, fél sem tehető, hogy a zavargásokra és zavargók közé alacsonyította volna le magát — teljes tisztelettel kérem a tek. kir. törvényszéket, méltóztatassék védenem a vád terhe alól felmenteni. —

A kir. trvszék július hó 27-én délelőtt 8 órakor hirdette ki az ítéletet, mely szerint lázadásra való felbujtásért és a lázadásban való részvételért mint tettesek Schreiner Ferenc 7, Gerencsér István 5, Bali Kálmán 4 évi fegyházra; lázadásért mint tettesek Hajgató Pál 10, Unger Ferenc, Mór György, Pucher Károly, Horváth József Andor, Csádó Kis Mihály, Fehér László, Szabó János, Vörös Boronyák György egy-egy évi börtönre, Reinagli Juli, Borsics Anna, Borsics Róza, Horváth Viktoria, Bor Teréz, Császár Mária 10—10 havi, Horváth József 9 havi, Kőse Teréz 8, Varga József, Császár Teréz, Horváth György, Soós István, Horváth János, Gál József, Mohár György, Horváth István, Kerkay Vendel, Nagy János, Sohár József, Császár Vendel, Janzó György, Vörös Péter, Kerkai Géza 6—6 havi börtönre; súlyos testi sértés vétségéért Hajgató József 4 havi fegyházra, hatóság elleni engedetlenségre való igazgatásért Farkas Kenyeres Ferenc, Kovács Bagó Károly 3 napi államfogházra és tíz forint pénzbírságra, könnyű testi sértés vétségéért ifjú Boronyák Vendel 2 havi fegyházra és tíz forint pénzbüntetésre, talált tárgyak jogtalan elcsajátításáért Farkas Erzsébet, Kis Szabó Anna, Németh Péter Katalin, Rektorik Takács Terézia 8—8 napi fegyházra és tíz forint pénzbüntetésre ítéltettek. Többi 76 vádlott felmentetett. Vádlottak három kivételével, mind fellebbeztek, Schreiner, Gerencsér és Bali kivételével a letartóztatottakat szabad lábra helyezték.

A Zalamegyei gazdasági egyesület hivatalos „Értesítője“

Részletes program és általános szabályzat

az élő állatok nemzetközi időleges kiállítására nézve.

(Vége.)

E) Méh-kiállítás.

Magyar, Olsz, Krájinai, Cyprusi, Kaukázai méhtajok. Egész családok vagy csupán királyné.

F) Tenyészsértés kiállítás.

Különleges minta-kiállítás.

1. A tenyészsértések következőleg osztályoztatnak: a) hazai kondor sertések: a) szőkék, b) feketék vagy fészkék.
2. Külföldi kondor sertések: a) szerbek, b) románok.
3. Hazai husosabb tenyészetek.
4. Nagyfülűek: a) lápsertések, b) hegyi sertések, c) tüskések.
5. Angol tenyészetek: a) nagyok, b) kicsinyek, c) középnyagok.
6. Keresztezések.

A tenyészsertések csak jó erőben, nem pedig hizott állapotban állítandók ki, még pedig a hazai és vele rokonfajtákból legalább 8 darab.

G) Hizott sertések.

1. Különleges minta-kiállítás.

A hizott sertések is az F) alatt említett hat osztály szerint csoportosítatnak, csakhogy ezekből legalább 100 darab állítandó ki.

A hizott sertések lehetőleg a tenyészállatok szomszédságában állítatnak ki, hogy ez által a tenyésztés vége feljé is bemutatassék.

A különleges tenyész- és hizott sertés-kiállításban levő állatoknak szükséges eleséget a kőbányai sertés-hizáló- és kölesönt előlegező részvénytársaság napi áron szolgáltatja, a hizók ellátásáról maguk a kiállítók gondoskodnak.

H) Hizott sertések általános kiállítása.

A hizók általános kiállítására nézve a kőbányai összes telepek képeznek kiállítást.

A hizott sertések tartatán hizáló-telepek is állíthatatnak ki. A hizáló-telepeken az eladó farkak is bemutatathatók. A tenyésztés érdekében kívánatos továbbá, hogy ezen hizáló telepek azon hazai tenyészetet is megnevezzék, a honnan hizaladó állatjukat szerezték.

Az általános kiállítás területén elhelyezett sertések után térdíj nem fizetendő.

I) Tenyészszarvasmarha-kiállítás.

1. A tenyészszarvasmarhák következőleg osztályoztatnak: a) hazai és vele rokon fajták: a) magyar jellegű, b) erdélyi jellegű, c) szerbiai, d) bosnyák, e) egyéb vidékekről küldöttek (római).

2. Hegyi fajták: a) borzderesek (Braunvieh), schweiczi, allgäui, montafüni, imthali, mürtzhali; b) pirostarka, svájciak és az ebből eredő, velük azonosítható tájfajták, u. m.: messkircheni, miesbachi és kuhlandiak; c) pinzgäui és möllthali marha.

3. Láp-fajták: a) a keleti tenger partvidékéről, b) az északi tenger partvidékéről.

4. Könnyen hizó fajták: a) angol, b) franciák, c) németek.

5. Egyebek: a) tájfajták, b) keresztezések.

6. Tenyész-bivalak.

A szarvasmarhák a „hazai és vele rokon fajták“ és „a könnyen hizófajták“ osztályában kiállított állatok között a gazda saját tenyészeteiből igásokat és hizott példányokat is kiállíthat, hogy ezek által a tenyészeti értéke még inkább bizonyíthatassék.

L) Ló-kiállítás.

I. Televér lovak: a) angol, b) arab.

II. Hátas lovak.

III. Hámos lovak.

IV. Igás lovak.

V. Málhás lovak és ponyvak.

Az egész lókiállítás három különböző részre oszlik és pedig:

1. az általános lókiállításra, hová mindazon lovak tartoznak, melyek oly tenyésztők részéről állítatnak ki, a kik egy vagy több kanca után gazdaságilag tenyésztenek, illetőleg ily lovakat tartanak;

2. ménesbeli kollektív-kiállításokra, melyek által a nagyobb ménesek tulajdonosai külön keretben kívánják bemutatni ménesüket;

3. a lótenyész-bizottmányok által rendezendő vidéki kollektív-kiállítások osztályára, melyben az ország egyes kiválóbb és egyöntetűbb jellegű lótenyészettel bíró vidékei lesznek kollektív kiállítások által képviselendők. Ez utóbbi osztályokban csakis földműves tenyésztők lovai szerepelhetnek, s ezen kollektív-kiállítások iránt külön utasítás fog a rendezésükre hivatott megyei lótenyész bizottmányok elnökeihez kiadatni.

V. Díjak és kitüntetések.

A kiállított és jutalomra méltó állatok, külön kibocsátandó jury szabályzat értelmében, pénzdíjakban és kitüntetésekben részesülnek.

A kitüntetések következők:

1. Nagy díszokmányok.

2. Nagy bronzérmek.

Az érem mellett az érdemet bővebben kifejtő oklevelek adatnak ki.

VI. Szállítási kedvezmények.

A kiállításra küldendő állatok részére a vasúti és gőzhajózási társulatoknál jelentékeny szállítási kedvezmények eszközöltetnek ki, melyek idejekorán közhírré fognak tétetni.

Minden bejelentőnek a bejelentett állatok kedvezményes szállítása érdekében a kiállítási hivatal által két igazolvány küldetik, melyek egyike az állatok kísérőjénél marad, a másik pedig a feladási állomáson a tularlevélhez csatolatik.

VII. Bejelentés.

A bejelentések az országos bizottság által ingyen szétküldött bejelentő íveken két példányban, gondosan és olvashatóan írva, az alábbi határnapig meg kell történnie és pedig:

1. Baromfi és tengerinyul-kiállítás bejelentési határideje 1885. január vége.
2. Elkiállítás bejelentési határideje 1885. " "
3. Hizott szarvasmarha- és juhkiállítás bejelentési határideje 1884. szept. "
4. Tenyészjuh kiállítás bejelentési határideje 1884. " "
5. Méh-kiállítás bejelentési határideje 1885. június 15.
6. Tenyész- és hizottsertés kiállítás bejelentési határideje 1885. április vége.
7. Tenyészszarvasmarha kiállítás bejelentési határideje 1884. október "
8. Ló-kiállítás bejelentési határideje 1884. " "

A bejelentő-ívek közvetlenül a kiállítási hivatalhoz (Budapest, Nákóház) küldendők.

VIII. Térdíj.

Lovak után fizetendő, ha rekeszállásokban (boxokban) állítatnak ki 10 frt, ha rendez isálló állásban állítatnak ki 5 frt s ezenkívül a vidéki lótenyészeti bizottságok által rendezendő kollektív-kiállításoknál, ha azok kiállítása az országos bizottság direkt felszólítása folytán történik, darabonként 3 frt.

Ebek után darabonként 2 frt 50 kr.

Juhok után és pedig: egy kos után darabonként 2 frt, hizott juh után darabonként 1 frt, egyéb juhok után darabonként 1 frt, szopós bárányok után térdíj nem fizetetik.

Baromfi és tengerinyul után ketrecenként 1 frt; kikötetnek azonban, hogy egy ketrecbe 3 darabnál több fel nem vehető. Galambok után páronként 50 kr.

Hizott szarvasmarha után darabonként 10 frt.

Tenyészszarvasmarha és bivaly után és pedig: egy bika után 6 frt, egy tehén után 4 frt, egy borjú után évesig 2 frt. Szopós borjú után térdíj nem fizetetik.

Sértés után és pedig: kan után darabonként 2 frt, koca és egy fél éven felüli növendéksértés után 1 frt, fél évnél fiatalabb malac után térdíj nem fizetetik.

A sertések általános kiállításának területén, úgyszintén a hizók különleges kiállításán bemutatott sertések után, mert ez esetben a szokásos bér mellett történik a sertések elhelyezése, térdíj nem fizetendő.

Méhek után kasonként 50 kr.

A térdíj két részletben fizetendő. És pedig az első részlet a bejelentés elfogadásának közlése után, a második részletet pedig az állatok a kiállításra szállítása alkalmával.

A már befizetett térdíj részlet semmi körülmények között sem adatik vissza.

IX. A ketrecek megjelölése.

Azon ketrecek vagy kosarakon, melyekben az állatok esetleg küldetnek, a küldő illetőleg a kiállító pontos címzete, az állatok száma, fajtája és színe szilárd alakban (jól oda erősített fatáblán vagy kemény papíron) megjelölendő.

X. Az állatok beállítására és eltávolítása.

A kiállítandó állatok két nappal a kiállítás megnyitása előtt állítandók be a kiállítási területre, kivéve a lovakat, a lovakat három nappal előbb állítandók be. Az eltávolítás a kiállítás befejezése napjának délutánján már megtörténhetik. A mely állat a kiállítás befejezése után 48 órány túl el nem vitetik, a kiállító költségén és ennek veszélyére haza szállítatik.

XI. A kiállítási épületek.

A kiállítandó állatok számára szükséges épületek és ketrecek az országos bizottság, a tenyészsertések kiállítására szükséges épületeket és ketrecek pedig a kőbányai sertés-hizáló- és kölesönt-előlegező részvénytársaság saját költségén készített el és bocsátja a kiállításnak minden külön megterhelése nélkül rendelkezésére.

XII. Az állatok a kiállításban maradnak.

A kiállítási térről a kiállítás bezárása előtt egyetlen kiállított állat sem távolítható el az országos bizottság

engedélye nélkül, kivéve a betegségi eseteket, a melyek felől a XVI. pont intézkedik.

XIII. Az állatok őrzése, ápolása és tisztogatása.

a) Őrizet.

Az őrizet a napbiztosok felügyelete alatt álló örök által teljesítetik, az egészségügyi felügyelet pedig a kiállítási hivatal által kirendelt állatorvosok végzik.

A bizottság netán előfordulható elveszésért vagy kárért felelősséget nem vállal.

Minden kiállító köteles állatainak gondozására saját eselédét vagy fogadott ápolót alkalmazni, kivéve az ebeknél, baromfiaknál és tengeri nyulaknál.

b) Ápolás.

Az ápolók a kiállítási területen fognak elhelyeztetni, s éjjel-nappal ott maradni tartoznak.

XIV. Az őrzők és ápolók kötelessége.

A kiállító által felküldött őrző és ápoló személyzet szolgálata a reggeli etetési és tisztogatási órákban kezdődik, de azért kötelesek a kiállítás nyitva léte alatt mindig a kiállítási területen tartózkodni. — Engedelmességek tartoznak a csoportbiztosoknak s a felügyelőknek. A kik szót nem fogadnak vagy nem engedelmességeknek, azonnal eltávolíthatatnak s helyettük, ép úgy mint a megbetegedettek helyett, a kiállító költségére helyettesek fogadhatnak.

Éjjel az ápolóknak csak az esetben szabad őrszolgálatot teljesíteniük, ha erre különösen kirendeltetnek.

Az ápoló és őrző személyzet ellátásáról a kiállító gondoskodik, kívánatra azonban a rendezőség a kiállítás tartama alatt az ápolók és őrzők élelmezését készséggel közzvetíti.

Az ápoló személyzet a kiállítási területen szállástolhatik el.

A kiállítási helyiségekben az ápoló és őrző személyzetnek dolányozni nem szabad.

XV. Biztosítás tüzkár ellen.

A kiállítandó állatok bizonyos átlagértékkel és pedig a lovak 500 frttal, a szarvasmarhák 250 frttal, a juhok és sertések 30 frttal tüzkár ellen biztosítható fognak.

A tömeges biztosítási összegből egy-egy állatra e ctitűnőleg csekély illeték utólag lesz elszámolva a kiállítókkal.

Ha valamely kiállító állatát nagyobb értékkel kívánja biztosíttatni, e nagyobb biztosítási értéket a bejelentő iv illető rovatában kitenni tartozik.

XVI. Állategészségügy.

Az állatok Budapestre érkezésük után, a kiállító megterhelése nélkül állatorvosilag megvizsgáltatnak s a betegeknek találtak gyógykezelés végett a m. kir. állatorvosi tanintézetbe szállítatnak.

A kiállítás tartama alatt a kiállítási hivatal engedélye nélkül csakis beteg állat vihető el a kiállítási területéről.

A kiállítás egész tartama alatt az állatok naponta állatorvosi vizsgálat alá esnek, s ha belső betegségekben szenvednek, a kiállító költségén a m. kir. állatorvosi tanintézetben, külbajok esetében pedig a kiállítás területén fognak gyógykezelteni.

Az állategészségügynek a kiállításban való kezelése egyébiránt külön fog szabályoztatni, a miről a kiállítók jó eleve értesítést nyerendnek.

XVII. Marakodó állatok.

Marakodó vagy harapós állatoknál e tulajdonság bejelentendő, s tőlük a közönség a ketrecen kitűgészített figyelmeztetés által óvatik.

XVIII. Takarmányozás.

Az állatok takarmányozása tekintetében a kiállítási hivatal intézkedik, a kiállító költségén. Gondoskodva lesz, hogy a szükséges takarmány jó minőségben, mérsékelt és idejekorán közzéteendő áron kiszolgáltassék.

Ha valaki saját takarmányát akarja etetni, erre a kiállítási hivatalnak külön engedélyt tartozik kikérni.

A sertések takarmányozása a sertéskiállítás szabályzatban van körülírva.

XIX. Az állatok leírása.

Feltele kívánatos, hogy a bejelentett állatok leírása, nevezetesen azok színe, bélyege, jegye, s az egész tenyészési létszáma a bejelentéskor pontosan megjelöltesék.

XX. Az állatok eladása.

Az országos bizottság kívánatra elvállalja a kiállított állatok eladását és a megrendelések közvetítését, erre vonatkozólag külön felállítandó szabályok szerint.

XXI. További intézkedések.

A országos bizottság által az állatkiállítás tárgyában később kibocsátandó külön szabályzatok és hirdetések a kiállítóknak vagy közvetlenül vagy a fülte bizottságok és hatóságok által meg fognak küldetni.

XXII. A szabályzat elfogadása.

Minden kiállító bejelentésének beküldésével mind magára, mind képviselőire és alkalmazottjaira nézve, elfogadja a fentebbi határozatokat és aláveti magát az országos bizottság további rendelkezéseinek.

Kelt Budapestben, 1884. május havában. Az 1885. évi budapesti általános bizottsága nevében:

Gr. Zichy Jenő sk. Matlekovits sk.
másodelnök. Kozma Ferenc sk. elnök.
a rendező bizottság elnöke.

A soproni és kereskedelmi és iparkamara köréből.

2195 sz. 1884.

Hirdetmény.

A m. kir. földművelés, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium f. évi június hó 19-én kelt 26-094 sz. értesítése szerint kívánatos, hogy a külföldi cégek hitel képessége iránt az osztrák magyar konzulátusokhoz intézett megkeresések, a belhoni kereskedők által a kereskedelmi testületek közvetítésével juttassanak az illető konsulátusokhoz.

Ezen megkeresésekhez a feleletért járó postavitel díj esetleg egyenértékű levéljegyekben melléklendő.

A mi ezennel az érdekeltek körök tudomására hozatik.

A soproni és kereskedelmi iparkamarának 1884. június 26-án tartott rendes közös üléséből.

2566 sz. 1884.

Hirdetmény.

A mulgú m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi minisztérium Budapesten f. évi szeptember hó 20. 21. és 22. napjaira díjazással és gazdasági gépvásárral egybekötött szarvasmarha és sertéstenyész-állatvásárt rendez.

A vásárra bocsájtának a korra való tekintet nélkül: Szarvasmarha: bika, bikaborjú, üsző és üszőborjú és pedig magyar és nyugoti fajták.

Sertés: kan, koca és pedig magyar és nyugoti fajták.

Hizlalt vagy tenyészképtelenné tett, vagy egyéb okból tenyésztési célokra már nem alkalmas állatok a vásárra nem bocsájtának.

A vásárra a bejelentések a vásárrendező bizottságtól nyerhető bejelentési minták felhasználásával legkésőbb augusztus 27-ig bezárólag a vásárrendező bizottsághoz címezve, a köztelekre küldendők.

Mi ezennel oly megjegyzéssel hozatik köztudomásra, hogy az alulírt kereskedelmi és iparkamara közelebbi felvilágosítással szívesen szolgál.

Sopron, 1884. július 31-én.

A kereskedelmi és iparkamara.

Helyi, megyei és vegyes hírek.

Az országos vörös-kereszt egylet zalaegerszegi fiókjá évi közgyűlését újabb megállapodás szerint a lapunk mult számában közzétett tárgysorozattal augusztus hó 3-án délután 3 órakor tartja a nagymegyeház gyűléstermében.

Meghívó. Az országos vörös-kereszt egylet zalaegerszegi fiókjá 1884. évi augusztus hó 10-én délután 4 órakor Rozenkranz József kerti helyiségében táncal egybekötött népmulatságot rendez, melyre a nagyérdemű közönséget ezennel tisztelettel meghívom. Bérleti díj személyenként 30 kr. A mulatságnak egész tiszta jövedelme a helybeli szegények javára fog fordítani. Svastits Benóné s. k. elnök. Külön személyre szóló meghívók nem küldetnek szét.

Zalamegye újonnan kinevezett tanfelügyelője dr. Ruzsicska Kálmán úr július hó 30-án foglalta el hivatalos állását s jelenleg a tanfelügyelői irattár átvétele van folyamatban. F. hó 1-én tiszteltgett nála első sorban a helybeli népiskola, utóbb a polgári iskola tantestülete. Rokonszenves fellépése a tisztelgők közt a legkellemebb benyomást idézte elő. Elnök érdeklődéssel kérdezősködött polgári iskolánkról s annak egyes szakosztályairól. Hangsúlyozá, hogy élte javát hozzá a megye tanügyének felvirágoztatására s táplálja a remény, hogy a megye tanítói által kifejtendő kellő ügybuzgóság mellett kintüztött célját sikerülend elérnie. A jelen voltak azon tudatban távoztak el, hogy a magas kormány megyénk tanügyének vezetését szakavatott és ügybuzgó férfiú kezébe tette le.

Esküvő. Vlasits Sándor székesfehérvári kir. törvényszéki aljegyző mult hó 21-én esküdött örök hűséget Keszthelyen Strocker Vilma kisasszonynak, Strocker Antal ottani járásbíró szelleműs leányának.

Eljegyzés. Jobbaházi Döry István baranyai földbírtokos jegyet váltott Botka Emike kisasszonnyal, Botka László felső-hahóti földbírtokos bájós leányával.

A zalaegerszegi róm. kath. esperességi kerület tanítói felekezeti járási kör alakítása céljából folyó hó 28-án helyben, a polgári iskola rajztermében gyűlést tartottak, melyen megjelentek dr. Horváth Károly egerszegi esperes, Sipos József bagodi, Hosoff József bonczódföldi, Farkas Sándor háshágyi plebános, Simon István és Pajthy Elek helybeli segédlelkész urak s a kerület tanítói közül heten. A járáskör ez értekezleten megalakult, tekintettel azonban ama körülményre, hogy az egerszegi esperességi kerületben csak hét plebánia van s így e kis kerület kevés tanítót számlál, s a tagok esekély száma miatt a járáskör sikeres eredményt nehezen mutathatna fel: a gyűlés kimondotta, hogy a Szombathelyen tartandó általános közgyűléskor kísérlet tételik e járáskörnek más járáskörrel való egyesítése tárgyában, hogy így válltve sikeresebben működhesenek. A jelen volt egyházi férfiak a járáskörnek mind pártoló tagjává lettek. A tisztújítás megejtetvén, elnöknek Kovács Győző bagodi, jegyzőnek Lencz Mihály háshágyi, pénztárnoknak Baumgarten Sándor salomvári tanító urak választottak, míg a Szombathelyen tartandó alakuló közgyűlésre a járáskör részéről képviselőül Polgár István bonczódföldi és Horváth István egyházasközi tanítók küldettek ki.

Gyászhir. Felső-pulyai Bertalanffy Imre magánzó, Szombathely város egykori tanácsosa, a beküldött gyászjelentés szerint, július hó 26-án munkás élete 81. s boldog házasságának 28. évében a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után, végegyengülésben Szombathelyen elhunyt. Béke poraira!

Allandó gazdasági tudósító. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmiügyi m. kir. miniszter a perlaki járásra nézve Szabó Imre alsó-pusztakovezi lakós földbírtokost az allandó gazdasági tudósítói tiszttel megbizta.

A helyben állomásozott huszarszázad július hó 31-én reggel távozott városunkból a nyári hadgyakorlatokra, még az nap délután gyalogság váltotta fel őket, kik egy hónap lefolyásáig lesznek városunkban. Értesülésünk szerint a télen ismét lovasság lesz városunkban.

Hymen hír. Somody Jolán kisasszonyt, Somody Sándor helybeli vendégfogó leányát eljegyezte Petánovits Károly baki vendégfogó.

A zalamegyei általános tanítói testület évi közgyűlését Keszthelyen augusztus hó 26. és 27. napjain tartja a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó.

2. Krób Pál emlékezete Udvardy Ignációl. 3. Evi elnöki jelentés. 4. A megyei tanszermuzeum évi működése gróf Festetics Benó urtól. 5. A népiskola és a közegészségügy. 6. A felhőttek oktatása a magyar beszéd érdekében. 7. Az ismétlő oktatás. 8. A túlerheltekről és annak képzelt és valódi okairól Hoffmann Mórtól. 9. Indítványok. 10. Az 1885. évi országos tanítói gyűlésre két képviselő választása.

Az ideai általános lötenyésztes jutalomdíj kiosztás megyénkben f. hó 10-én lesz Nagy-Kanizsán. A munkái n. r. jellegű tenyészanyag díjazása valamint a mult évben, úgy az idén is külön fog megtartatni és pedig augusztus hó 7-én Bellatincezon, aug. 8-án Csáktornyan és aug. 9-én Perlakon. A n. r. jellegű csikós anyakancák és egy éves csikók tulajdonosainak jutalmazására a földmívelés-, ipar- és kereskedelmiügyi minisztérium 60 darab aranyat kegyeskedett utalványozni.

Figyelmeztetés. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmiügyi kir. miniszter felhívja mindazon lötenyészteseket, kik a jövő fűdőtétési időnyre az állami méntelepkekből mént bérelni kívánnak, hogy ebbeli szándékukat az illető mént vagy mének megnevezésével vagy kijelölésével legkésőbb f. évi október hó 1-ig akár ezen minisztériumnál, akár az illető méntlepparancsnokságnál bejelentésük, minthogy ezen határnap után beérkező jelentkezések figyelembe vehetők nem lesznek.

A buza állása megyénkben. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmiügyi kir. minisztérium által az allandó gazdasági tudósítók által beszolgáltatott adatok alapján készített hivatalos kimutatás szerint megyénkben buzával be volt vetve 62841 katasztralis hold, melyből 6479 holdon közepén aluli, 39611 holdon közép és 16751 holdon közepén felüli termés volt.

A balatoni haltenyésztes érdekében üdvös mozgalom indult meg gróf Széchenyi Imre somogy megyei közigazdasági előadónak buzgolkodása folytán. Ez ügyben még e hóban egy nagy közgyűlés fog tartatni, melyre a balatoni összes bírtokosok és bérlők meghívattak.

Pályázat. A zala-koppányi áll. s. közs. népiskolánál megüritült segédtanítói állomásra f. évi augusztus hó 17-ikére pályázat hirdettetik. Fizetés: tanévkenként 200 frt és egy szoba, butorzáttal, fűtéssel, tisztogatással. Köteleesség: az I. és II-ik (egy tanterembe egyesített) osztály tanulóit a törvényben előirt időben és tárgyakban oktatni. Okleveles vagy képezde végzett tanítók kellőleg felszerelt kérvényeket tek. Vida László isk. sz. elnök urhoz a fent kitett határidőn belül sziveskedjenek beküldeni. A hely szept. 1-én elfoglalandó. Kelt Zala-Koppányban 1884. július hó 26-án *Békefi Elek* isk. széki jegyző, igazgató-tanító.

Czigány lakodalom. A Zala partja és országot közötti gyepek mult esütörtökön és pénteken ritka élnökséget szerzett az a tizenhárom sátoralja vándor-cigány, kik ott ideiglenesen berendezkedve Kolompár József vajda fiának — ki egyuttal atyja trónjának praesuntív örököse — kézfogóját és lakodalmát tartották meg. Már a kézfogó napján huzta a talp alá a művészethez értő barna rokonság és sok nézője akadt a nem midemapi látványnak. Másnap az egyházi egybekelés iránt tette meg a vajda a lépéseit, de mivel a boldog vőlegény csak 17 éves, a katona-kötelezettség miatt házassági engedélyre lett volna szüksége. El is ment a hatósághoz a vajda, hogy ezt beszeresse, ez azonban időbe került volna, a lakodalmat pedig meg kellett tartani; míg a pénzkészlet el nem fogy; megtörtént tehát az egybekelés a vándorcigányoknál amugy is szokásos polgári uton, a vajda mint hatósági közeg közreműködése mellett.

Öngyilkosság. Moncsilovics Emil 48. ezredbeli főhadnagy Nagy-Kanizsán revolverrel agyonlőtte magát. **Felakasztotta magát.** Hosszútalusi illetőségű Szabó Vendel 15 éves tehenes f. hó 25-én éjjel Alsó-Lendván gazdájánál az istálló padlásába erősített kötéltre magát felakasztotta s csak holttestét találták fel.

Jégeső. Mult hó 19-én Becehely község határában mogyoró nagyságú jég esett, a mely azonban csak a szilva, ugorka és kerti növényeken tett esekélyebb kárt.

Földrengés. Julius hó 22-én délután 4¹/₂ órakor Letenyén morajjal párosult és egymás után következő két földrengés volt észlelhető, mely azonban kárt nem tett és délről északra vonult.

Talált hulla. Julius hó 25-én Opporovecs község határában az ugynevezett Malenka melletti Dráva mederbe egy férfi hullát találtak a partra kivetve. A másnap megejtett hatósági vizsgálat, valamint a felvett orvosi boncjegyzőkönyv szerint az érintett férfi hulla, melynek ruházata egyedül egy fehér vászon-gatyából állott s melyen a külérőszaknak legkisebb nyoma sem találtatott, valószínűleg firdés közben a Drávába fult férfi hullájának constatáltatott.

Kutba esett. Schwarz Ádámné szül. Kohn Kati helybeli lakós mult hó 29-én a kerten levő, hordó kávéval ellátott szűk kutra ment két korszóval vizet meríteni s a kávéra dőlve, a rozzant káva szétzúdott s a nő fejével a kutba esett s a kut szűk volta miatt hiába igyekezett benne megfordulni s mire észrevették, már megfulladt.

Julius hóban városunkban elhaltak: 1-én Hovánetz Lajos 8 éves, pintér fia, vízkórban, 4-én Kutasy Károly 16 éves tanuló vérhányásban és Hovánetz Örsze 6 éves, pintér leánya vízkórban, 7-én Pázel Mária 3 hónapos eseléd leánya hasmenésben, 8-án Horváth Józsa 3 hetes, földmives fia, sorvadásban, 10-én Möldner Irén 15¹/₂ éves, öz. hivatalnokné leánya, giimőkórban, 12-én Miszory László, 5 hónapos, esizmadia fia, tüdőlobban, 13-án Németh Béla, 3 hónapos, napszámos fia, hasmenésben és Reinagl Mária, 6 hetes, földmives leánya, sorvadásban, 14-én Kovács Ernő, 10 hetes, eseléd fia, hasmenésben, 15-én Varga György 80 éves volt városi tanácsos, végegyengülésben és Kovács Gizella, 1 éves, eseléd leánya, sorvadásban, 16-án Baraga Róza, 6 hetes, ács leánya, sorvadásban, 17-én Bachrach Regina 59 éves, kereskedő neje, tüdővészben, Fiedler Józsa 4¹/₂ hónapos, postaszolga fia, hasmenésben és Horváth János 2 hónapos, földmives fia, toroklobban, 18-án Vörös Gyula 5

hónapos napszámos fia, hasmenésben. Polák Izrael Lajos 27 éves, közkatona vízbefulladás által és Borbély Pista 8 hónapos, eseléd fia, sorvadásban, 19-én Sorger Rozália 3 hónapos, eseléd leánya, hasmenésben, 21-én Lilik Lajos 5 hónapos, hivatalnok fia, béhurutban, 25-én Láer Jenő 9 hetes, kőműves fia, hasmenésben, 26-án Horváth Imre 58 éves földmives, hólyagbajban és Horváth Mihály 90 éves, napszámos, sérvbajban, 28-án Kohn Katalin 65 éves, házaló neje, vízbefulladás által, 29-én Rózsás Ernő 2 hetes, eseléd fia, hasmenésben és Grünbaum Vili 8 napos, kereskedő fia, nehéztörben, 30-án Saller Teréz 74 éves bádogné, végegyengülésben, 31-én Bömches Aladár 5 hetes, hivatalnok fia, hasmenésben és Gersei Sarolta 1 hónapos, eserepes leánya, hasmenésben. Zala-Egerszegen 1884. július 31-én. Rigó Ferenc körorvos.

Nyilttér

Nyilatkozat.

Alulírott az igazság és az alaptalanul megtámadott becsület érdekében ezennel kijelentem, miszerint mult 1883. év február havában a Hutter Ferenc úr becsületét mélyen sértő — általam világgá bocsátott gyanúsítasom alaptalan, s azzal csupán egy, a régebről ellene táplált boszúm megtorlását céloztam; ugyanazért mindazok előtt, kik előtt én Hutter Ferenc úr felől rágalmozólag nyilatkoztam, ezennel ünnepélyesen kijelentem, hogy gyanúm minden alapot nélkülöző — általam meggondolatlanul tett koholmány volt, melyért Hutter Ferenc úrtól e helyen ezennel önértetesen bocsánatot kérek.

Zala-Egerszeg, 1884. évi július 23-án.

Czukelter Béla s. k.

Előttünk mint tanuk:

Farkas László sk.

Szabó Lajos sk.

Köszönet nyilvánítás!

Fogadják legforróbb köszönetemet, azon nemeskeblű emberbarátok, kik szerencsétlen helyzetemben, oly nemes részvételt és pártfogással voltak irányomban.

Hálám és köszönetem nyilvánításával maradok mély tisztelettel

Unger Ferenc.

Fenyvesi Miksa kereskedésében

ZALA-EGERSZEGEN

beözötték eltevéséhez szükséges üvegek, hólyag papírok, valamint spárga, ugy szintén mindennemű bőrönd (Koffer), légyfogók a legutányosabb áron kaphatók.

Van szerencsém a t. e. közönséget értesíteni, hogy az olai utca 119 sz. a. levő házamban

ZÁLOGÜZLETET

nyitottam melyben mindennemű értékes tárgyra pénzt előlegezek.

Kívánatra magán uton is szolgálatára állók a n. é. közönségnek.

Comin J.

MARTON LIPÓT

fűszer kereskedésében Zala Egerszegen (a nagy templommal szemben), a legnagyobb raktár mindentéle bel- és külföldi friss töltésű

ásvány vizekben

a legolcsóbb áron kapható.

A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS

háznak egyik legszensávdúsabb
SAVANYUVIZE

Kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló bajában. Általában a víz mind azon körökönél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének felfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

1883. évben 1 millió palaczk szállított el.

Fris töltésben
mindenkor kapható

Édeskuty L.
m. kir. adv.
ásványvíz-szállítóval Bpsten.

Ugyszintén minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

* E rovat alatt közölttekert felelősséget nem vállal a szerk.

**Felelős szerkesztő s kiadó-tulajdonos:
UDVARDY IGNÁC.**

HIRDETÉSEK.

Első magyar hazai
m. k. és o. es. kir. szabad.

bőr és gépszij-gyár

KRAUSZ JÓZSEF FIA

Marczali, déli vasutállomás Keszthely.
Alapított 1850-ben.

15-10.

Ajánlja 1883. évi február 23-án szabadalmazott imprágnált, forrasztott gépszijait és oroszul gyártott varro- és kötőszijait, — melyek a kereskedelmi téren a legjobbnak bizonyult kül- és belföldi gyártmányok ellen még senkitől el nem érteket biztosítanak. Ezen szijak nem nyulnak semmit és forrasztásuk oly szilárd, hogy gőz- vagy nedvességben használva, éveken át dolgoznak anélkül, hogy rongálódának. Javítások gyorsan és legolcsóbban eszközöltnének. Árjegyzéket és mintákat kívánatra díjmentesen küldök.

Országos Magyar Gazdasági egyesület Budapest. (Köztelek.)

265. sz. 884. BIZONYLAT. Krausz József fia Somogy megye marczali gyáros által az országos magyar gazdasági egyesület elé biralat végett beküldött imprágnált és forrasztott gépszijak a magyar vas-utak gépgyárában és a királyi József műegyetem mechanikai laboratóriumában az országos gazd. egyesület gépészeti szakosztálya részéről kiküldött bizottság előtt szakvizsgálatot, a következő tulajdonok constátáltak:

1-ör. Az imprágnálás teljes levén, a szijak mindenütt ott, ahol nedvesség és gőz befolyásának voltak kitéve — a befolyásnak sikeresen ellenállóttak.

2-ör. Csekély nyulakonsággal bírván, a szijakat kurtítani nagyon ritkán szükséges — egy hogy az állami gépgyárában 34 napon állandóan működésben tartott két szij közül, — ezen idő alatt csak az egyiket kellett 30 m. méterrel egyszer megkurtítani.

3-ör. A szijak végeinek a megerősítés melletti összeforrasztása csekély nyulakonsága mellett előnyösnek mondható — s az összeforrasztás oly szilárd, hogy 1 milliméterenkint 2,503 kgr. terheltesnél a szij elszakadt, de a forrasztás mi változást sem szenvedett.

4-ör. A szijak 1 milliméterenkint átlag 2-4 kgr. terheltesét állottak ki.

Az országos magyar gazd. egyesület nevében
Korizsmics László s. k. elnök.

Kivonat az országos iparegyesület gyáripari szakosztályának 1882. október hó 10-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvből.
6. pont Krausz József fia marczali gépszijgyáros által bemutatott ragasztott és forrasztott gépszijak, melyeknek tartóssága mellett számos bizonylat mutatott föl, olesóságunknál fogva is az érdeklő iparosok és iparvállalatok figyelmébe ajánlatnak. Kialdta: Országos iparegyesület
G. Elléri Mór s. k. szakosztályi jegyző és egyesületi titkár.

Bizományi raktár:
Boschán Emil nr vaskereskedésében Zala-Egerszegen.

167 v. 1884.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezemmel közhírré teszi, hogy a zala-egerszegi kir. járásbíróság 3632 számú végzése által Vas-zalamegyei első takarekpénztár végrehajtató javára Hethessy Elek zala-lövői lakos ellen 450 ft és 900 ft tőke és ennek járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 900 ft-ra becsült 200 darab birka, továbbá 1190 ft-ra becsült 4 ökör, 4 jármos lóbol álló ingóságoknak nyilvános árverés után leendő eladatása elrendeltetvén, ennek a helyszínén vagyis alperes zala-lövői lakásán leendő eszközölésére 1884-ik év augusztus hó 14-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-ol megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zala-Egerszegen 1884. évi július hó 28. napján.

Németh Sándor
kir. bir. végrehajtó.

146. 1-1.

SZÉCHÉNYI FORRÁS

ötözősen vegyelemezve.

Legkifünőbb asztali viz. — Orvosi tekintélyektől ajánlva.

Tartalma:

Széchenyi forrás	Radeini	Preblau	Kronorff	Mohai	Gisshühli
97-854	84-514	53-534	48-888	48-094	43-793

Raktár: ZALA-EGERSZEGEN
FENYVESI MIKSA
urnál.

Kifünetés
Bécs és
TRIEST.

Radeini gyógyfürdő és savanyú kut.

Gazdag szikeny és lavany tartalmú savanyú viz.

Kipróbált gyógyhatású köszvény, huykó és fővény betegségek, gyomor és béllhurut, hólyag- és vesebajok, aranyér és idegbajokban.

Legjobb üdítő ital.

Radeini vízzel vegyítve a csekély minőségű bor is kellemes és jóízű itallá válik.

Zala-Egerszegen: Fenyvesi Miksa úr képviseli főraktárunkat. *—14

Birtok eladás.

Zala-Egerszeghez 1 1/2 órányi távolságnyra fekvő Csácsi határbeli összesen 8 holdnyi legjobb karban levő es legjobb minőségű ingatlan. — mely áll 4 hold szőlőből, 4 hold szántóföld. és rétből s a szőlőben téglából épült es cserép zsiadelyyel fedett egy rendes es legjobb karban levő több osztályú borház van pincével — rendes lakásomtól való távolsága es így kényelmetlen kezelhetése miatt eladni szándékozván, a venni szándékozók sziveskedjenek e tekintetben engemet akár levél útján, akár személyesen Alsó-Lendván (Zala m.) felkeresni.

139. 3-2.

Gompercz Emil
alsó-lendvai lakos.

Az egyesült gazdasági gépgyárak

ezelelt
EPPLE és BUxbaUM
Augsburg, S. Nibhofen, Wels-ben

Bees II. Praterstrasse 50

Mindentelre jár-gány fekvő, oszlopos, szállítható követők szikerekekkel, mint: Szekszavagok (Benzald), kukorica morzsolók, darálómalinok, repavágók, sor- es szörva-vágógépek, Tigris szénagyújtók, Ferry szénatorogatók, Baker es Baker-féle rostálók, Trieturók, szivattyúk, stb. stb. legjobb es tartós kiállításban jutányos árak mellett.

Catalogusok es árjegyzékek ingyen es bérmentve. Követőknek jutalek.

Mindentelre jár-gány fekvő, oszlopos, szállítható követők szikerekekkel, mint: Szekszavagok (Benzald), kukorica morzsolók, darálómalinok, repavágók, sor- es szörva-vágógépek, Tigris szénagyújtók, Ferry szénatorogatók, Baker es Baker-féle rostálók, Trieturók, szivattyúk, stb. stb. legjobb es tartós kiállításban jutányos árak mellett.

Közetőknek jutalek.

3540

k. ii. 1884.

Árlejtési hirdetmény.

A zala-egerszegi kir. ügyészség részéről közhírré tétetik, hogy a felügyelete alatt álló központi, valamint a tapolezai, sümegi es alsó-lendvai kir. járásbírószági fogházakban letartóztatott vizsgálati es elítelt, egészséges ugy beteg foglyok élelmezése együttesen az 1885. évi január hó 1-ső napjától azon évi december hó 31. napjáig terjedő időtartamra, folyó 1884. é. augusztus hó 28-ik napján d. e. 10 órakor Z.-Egerszegen a kir. ügyészség hivatalos helyiségeiben — hol a feltételek előre is megtekinthetők, — írásbeli zárt ajánlatokkal is egybekötött nyilvános árlejtés útján a legkevesebért vállalkozónak ki fog adatni.

Kikiáltási ár egy adag főtt ételre es az ehhez járó 56 degr. kenyérre — 20 kr. — Egy kilo es 13 degr. bőjtű kenyérre. 15⁰⁰ 100 kr.

Mely kintüztöt határidőben a kijelölt helyen leendő megjelenésre vállalkozni szándékozók azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az árlejtésben részt venni kívánók a szóbeli árlejtés megkezdése előtt köteleztetnek készpénzben vagy tőzsei áron számítandó államkötvényekben 800 frotot az az nyolcszáz forintot óvadék képpen a kir. ügyészséghez letenni, s hogy a zárt írásbeli ajánlatokhoz is ugyan ily összeg melléklendő, es az ajánlati összegek nem csak számmal hanem betűkkel is ki irandók, valamint kijelentendő az is, hogy ajánlattevő előtt a feltételek ismeretesek, es hogy a kenyér adagok bár mi címen szolgáltatassanak ki a letartóztatottaknak, minden esetben az ajánlati árban lesznek felszámíthatók; végre hogy a beteg étlapban megállapított árakból hány százalék engedtetik le.

A ki a szóbeli árlejtés es zárt ajánlatok összevetése után legkevesebért vállalkozónak tűnik fel, annak óvadék pénze vissza tartatik s csak a szerződési év letelte után fog kiadatni; a többi résztvevők azonban bánatpénzeiket az árlejtés befejezése es a jegyzőkönyv aláírása után azonnal vissza fogják kapni.

Kelt Zala-Egerszegen, 1884. július 24-én.

145. 3-1.

A kir. ügyészség.